e-International Journal of Educational Research
Volume: 7 Issue: 1 Nisan 2016 pp.50-69

Araştırma*

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Bölümlerindeki Ders ve Uygulamalara İlişkin Algıları

Doç.Dr.Mustafa Şahin
Dokuz Eylül Üniversitesi-Türkiye
msahin66@gmail.com

Bil.Uzm.Aslı Güvercin Çetinoğlu
Dokuz Eylül Üniversitesi-Türkiye
asl8210@gmail.com

Özet

Bu araştırmanın amacı, sosyal bilgiler eğitimi anabilim dallarında öğrenim gören öğrencilerin anabilim dallarındaki ana dersleri oluşturan tarih, coğrafya ve eğitim bilimleri derslerine, derslerde kullanılan öğretim yöntem ve tekniklerine, sosyal ve kültürel etkinliklere, psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerine ve temel düşünme becerilerinin gelişimine ilişkin algılarını incelemektir. Tarama modelinde nicel araştırma yönteminin kullanıldığı araştırmanın örneklemini altı üniversitede (Adnan Menderes Üniversitesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Balıkesir Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi ve Uşak Üniversitesi) sosyal bilgiler eğitimi anabilim dalı dördüncü sınıflarında öğrenim gören 415 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri "Sosyal Bilgiler Eğitimi Ders ve Uygulamaları Ölçeği" ile toplanmıştır. Veri analizi için aritmetik ortalama ve standart sapma hesaplanmış, t testi ve tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, öğrencilerin en yüksek algı puanı tarih derslerinin etkiliğine, en düşük algı puanı psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerine ilişkindir. Ayrıca öğretmen adaylarının algıları arasında cinsiyetlerine, anne-baba eğitim durumuna, üniversiteden önce yaşadıkları yere ve mezun oldukları lise türüne göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Buna göre sosyal bilgiler eğitimi anabilim dallarında derslerin ve işleniş biçimlerinin, ders dışı etkinliklerin, psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri ve de öğrencilerin düşünme becerilerinin geliştirilmesinin gözden geçirilmesi, detaylı araştırılması ve gerekli tedbirlerin alınması önem arz etmektedir.

Anahtar Sözcükler: Sosyal bilgiler eğitimi, öğretim yöntem ve teknikleri, düşünme becerileri, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri

Giriş

Bireyi iyi bir vatandaş olarak yetiştirmeyi amaçlayan eğitim kurumlarının işlevi, bireyin toplumsallaşmasını, içinde yaşadığı toplumun kültürünü, tarihini, kurumları tanımasını sağlamak; toplumdaki rollerinin gerektirdiği davranışları kazandırmak ve toplumun kendilerine sağladığı olanakları ve bunlardan yararlanma yollarını öğrenmelerine zemin hazırlamaktır. Bu gibi bilgi ve becerilerin önemli bir kısmı okullarda sosyal bilgiler dersi ile kazandırılmaya çalışılır (Erden, 2006). Disiplinler arası bir yapıya sahip sosyal bilgilerin, bir öğretim alanı olarak genel amacı vatandaş yetiştirmektir. Bu kapsamda toplum ve okul yaşamında her düzeyde içeriğin çok büyük bir çoğunluğunu disiplinler arası yapısıyla sosyal ve beşeri bilimler oluşturur (Öztürk ve Otluoğlu, 2002).

* **Gönderim Tarihi:** 17.11.2015 - **Kabul Tarihi:** 08.01.2016

Sosyal bilgiler kavramının kısa ve herkes tarafından kabul gören bir tanımını yapmak oldukça zordur. Bunun en önemli nedeniyse sosyal bilgilerin sosyal bilimlerin içinde yer alan farklı tanımlara sahip birçok disiplinden meydana gelmesidir. ABD'de sosyal bilgiler eğitiminde en etkili kurumlardan biri olan "The National Council for the Social Studies" (NCSS) sosyal bilgileri şöyle tanımlamıştır (Öztürk ve Otluoğlu, 2002): "Sosyal bilgiler terimi; sosyal bilim alanlarını, insan şeref ve haysiyetini korumak amacıyla oluşturulan demokratik bir toplumda bireyin rolünü inceleyen, sosyal olayların ve insan ilişkilerini irdeleyen faaliyet alanlarını kapsamaktadır."

Savage ve Armstrong'a (2004) göre, sosyal bilgiler, sosyal ve beşeri bilimleri vatandaşlık yeterliklerini geliştirmek amacıyla kaynaştıran bir çalışma alanıdır. Eğitim programlarında sosyal bilgiler, coğrafya, tarih, ekonomi, hukuk, felsefe, siyaset bilimi, antropoloji, arkeoloji, psikoloji, din ve sosyolojinin yanı sıra beşeri bilimler, matematik ve doğa bilimlerinin alana özgü desenlendiği bir içerikle "sistematik ve eşgüdümlü" olarak sunulur. Yazarlara göre, sosyal bilgilerin öncelikli amacı, dünyada birbirlerinden farklı fakat birbirine bağlı kültür ve toplulukları demokratik zeminde bir birinden haberdar hale getirmek ve buluşturmak ve de gençlerin bilgiye dayalı ve mantıklı karar alabilme yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olabilmektir.

Bir eğitim ve öğretim programı olarak sosyal bilgilerin belli başlı özelliklerini Barth (1991), "sosyal bilgiler bir vatandaşlık eğitim programıdır; içeriği teorik olarak disiplinler arasıdır; sosyal bilimlerden aldığı konuları entegre eder; bir toplumun tarih ve kültürüne ilişkin temel bilgileri ile sosyal ve bireysel konularla ilgili kavram ve temaları kapsar; sosyal bilimlerin yöntemlerini kullanır ve bireyin sosyal problemlerini çözebilmesi için gerekli bir düşünme ve karar verme becerilerini geliştirmeyi amaçlar" şeklinde sıralamıştır.

Sosyal bilgiler yaklaşımları üç başlık halinde incelenmektedir: a) Yurttaşlık bilgisi aktarımı, b) sosyal bilimler olarak sosyal bilgiler, c) yansıtıcı inceleme alanı olarak sosyal bilgiler (Öztürk ve Otluoğlu, 2002). Yansıtıcı inceleme yaklaşımına göre, sosyal bilgiler programının içeriği tarih, coğrafya ve yurttaşlık bilgisi gibi geleneksel konularıyla sınırlı değildir. Çağdaş dünya sorunları, yerel, ulusal ve evrensel ölçüde öğretim süreçlerinde ele alınan temel konular arasında yer almaktadır. Kozan (2002) yansıtıcı inceleme olarak sosyal bilgiler öğretim yaklaşımının daha çok benimsendiğini belirlemiştir. Bu yaklaşımın gerçek anlamda etkili olabilmesi gerek ders çeşitliliğini, gerekse sosyo kültürel etkinlik açısından zenginliği, üst düzey ve farklı düşünme becerilerini kullanabilmeyi de gerektirecektir.

Derslerin programı, gerekliliği ya da önem sırası yanında nasıl işlendiği, kullanılan özel ya da genel öğretim yöntemleri (Arslantaş, 2011; Küçükahmet, 2011) ve araç gereç materyal kullanımı oldukça önem arz etmektedir. Bu yöntemler derslerin amacına en üst seviyede ulaşmasını sağlayabileceği gibi öğrencilerin düşünme kapasitelerini geliştirmeye de yardım eder. Düz anlatımı ölçüt alan geleneksel öğretim yaklaşımı birçok yaklaşımın yanında sadece bir yöntemdir ve

gerektiğinde kullanılmalıdır (Açıkgöz, 2014). Derslerin konu ve ana temaya dayalı olarak birçok yöntem ve teknikle işlenmesi mümkündür. Aktif öğrenme Steffe & Gale (1995) tarafından birçok yaklaşımı, yöntem ve tekniği barındırarak günümüzde başat öğretim anlayışı olarak önem arz etmektedir. Fakat bu yöntemlerin ehil öğretim elemanları tarafından uygulanması ve öğretmen adaylarına öğretilmesi eğitim fakültelerinin en önemli ilkelerinden olmalıdır. Oysa araştırmalar bu konuda sınırlı kalındığına işaret etmektedir (Arslantaş, 2011; İlter, 2014; Sadi vd., 2008). Derslerin amacına ulaşmasına, öğrencilere ekstra beceri ve yetenek kazanmalarına yardımcı olan sosyal ve kültürel etkinlikler özellikle de eğitim fakültelerinde ayrı bir anlam kazanmaktadır. Öğretmen adayları çok yönlü ve zengin bir entelektüel birikim ve farklı becerilerle yetişmesi bunu ileride çalışacakları okullarda öğrencilere yansıtmaları açısından farklı bir değere sahiptir. Bu bağlamda sosyal bilgiler öğretmen adayları için gezi gözlem ve incelemeyi temel alarak çok farklı aktiviteler düzenlenmesi mümkün olabilir. Bu aktiviteler farklı kulüpler aracılığıyla ile de gerçekleştirilebilir. Sinema, tiyatro folklor, el sanatları ve fotoğrafçılık dahil bir çok kulüp bu çalışmalara öncülük edebilir. Geniş bir yelpazede toplumsal ve fiziksel kapasitesi olan bu alan sözkonusu aktiviteler için oldukça zengin bir temele sahiptir. Gerek bir öğrenme biçimi olarak gerekse bir aktivite biçimi olarak eğitim ve öğretimde gözlem, varlık ve olayların kendi doğal ortamlarında planlı ve amaçlı olarak incelenmesidir. Gözlem yöntemi çoğunlukla ders gezileriyle eş tutulmaktadır. Öğrenciler tarihsel mekânlara, ören yerlerine, kütüphanelere, doğal ortamlara, sanayi tesislerine götürülerek doğrudan gözlem yapmaları sağlanır. Öğrenciler gözlem yoluyla nesneleri, mekânları doğrudan görerek, dokunarak hissederler ve bilginin kalıcılık oranı daha yüksek hale gelir. Eğitime getirilen temel eleştirilerden biri de eğitimin kapalı kapılar ardında yapılıyor olmasıdır. Gözlem gezisi yöntemi bu eleştirileri bir ölçüde gidermektedir.

Düşünme becerisi insanlar ve toplumlar için güçlü bir itici kaynak olmuş ve olmaya devam etmektedir. Düşünme becerisi insanı diğer canlılardan ayıran önemli unsur olduğu gibi. İnsanı ve toplumları farklılaştıran ve gelişmişliklerini etkileyen önemli bir unsur olarak okullarda ve de en önemlisi öğretmen yetiştiren kurumlarda üzerinde titizlikle durulması gereken bir durumdur. Semerci (2000) düşünen, yani "üst düzey zihinsel becerilerini" kullanabilen insanı işaret etmiş ve bunun zorunluluk olduğunu belirtmiştir. Günümüz öğretmeninin farklı düşünme yollarını ve bilgiyi kullanabilmeleri problemleri çözmelerini geliştireceği için günlük yaşamda olduğu gibi öğretimde de başarılı olmalarında katkı sağlayacaktır. Kısacası düşünme becerilerinin öğrencilere kazandırılabilmesi için, temelde öğretmenlerin üst düzey düşünme becerilerine sahip olmaları gerekir (Duban ve Yelken, 2010). Kaldı ki iyi düşünen kişi iyi kararlar almakta, bunları eyleme koymakta ve sonuçlarını değerlendirmektedir. Bu kapsamda başta öğretmenler olmak üzere iyi düşünen insan ve topluluklara gereksinim giderek artmaktadır.

PDR her okul kademesinde olması gereken bir hizmet sevisidir. Türkiye'de ilk ve orta öğretimde PDR'nin işlevselliği sorunlarına rağmen giderek artsa da; özellikle de az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde bu ihtiyaç daha fazla olmasına rağmen üniversitelerin bu konuda ki konumu merak konusu olmaktadır. PDR modelleri,

hizmet modeli, psikolojik danışma ve koordinasyonun klinik ve tedavi edici boyutlarından oluşan süreç modeli, danışmanın görevlerinin basit bir şekilde listelenmesi olan görevler modeli olarak üç boyutta yer almaktadır. Fakat günümüzde olumlu benlik kavramını, karar verme becerilerini geliştirmeyi, akran, aile ve diğer yetişkinlerle olan ilişkilerin olumlu olmasını ve mesleki planlamanın yapılmasını içeren gelişimsel PDR programları modelidir (Rye ve Sparks, 1999). Bu yaklaşım, çocukluktan başlayarak, insan gelişiminin evrelerini temel alır (Uz-Baş, 2007). Bu model aynı zamanda etkili kullanmayı, biri değer çok yönlü tanımayı, iletişim becerilerini ve yaşam becerilerini geliştirmeyi amaçlar (Staley ve Carey,1997).

Araştırmada ölçüt alınan cinsiyet, anne-baba eğitim durumu, üniversiteden önce yaşanılan yer ve mezun olunan okul türü öğretmen adaylarının genel yaşam algılarını olduğu gibi eğitim-öğrenim yaşam algılarını etkilemesi bakımından önem taşımaktadır. Araştırmalarda bu değişkenlerden en az kullanılanı üniversiteden önce yaşanılan yer olsa da bu değişkeni kısmen karşılayan değişen sosyo ekonomik düzey denebilir. Bazı araştırmalar incelendiğinde Özmen (2010) cinsiyet, branş, mezun olunan okul ve mesleki kıdemin öğretmenlerin sosyal bilgilerin doğasına ilişkin algılarının şekillenmesinde etkili olduğunu; Geçit (2015) kız öğretmen adaylarının erkeklere göre, genel ve meslek lisesi mezunlarının Anadolu lisesi mezunlarına ve babası üniversite mezunu olanların yapılandırmacı yaklaşımı daha fazla benimsediklerini sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yansıtıcı düşünce eğilimlerinin cinsiyet, aile gelir durumu ve mezun olunan lise türüne göre anlamlı fark göstermediğini belirtmişlerdir.

Yapılan araştırmalar incelendiğinde, Aytaç (2014) sosyal bilgiler öğretmen adaylarının eğitimlerinde gezi-gözlem metodunun yeri ve önemini, Çelikkaya ve Öztürk (2013) öğretmen adaylarına göre sosyal bilgiler öğretim programındaki değerleri, Demircioğlu (2006) öğretmen adaylarının sosyal bilimler hakkındaki görüşlerini ve İlter (2014) öğretim elemanlarının kullandığı yöntem ve teknikleri ele alan araştırmalar yapmışlardır. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgiler eğitim programına; düşünme ve problem çözme becerileri ile öz yeterliliklerine ilişkin görüşleri Aylar ve Aksin (2011), Duban ve Yelken (2010), Kaya (2008), Öztürk (2011) ve Semerci (2000) tarafından ele alınmıştır. Bunun yanında Şahin, Şahin ve Göğebakan (2016) sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilimler eğitim programı ve dünya vatandaşlığı algılarını; Kapancı (2006) başarı ve atılganlık düzeylerini; Güven (2004) okullarda stajyerlik uygulamalarına yönelik görüşlerini; Ayarcı (2006) mesleğe olan tutumlarını, Akar (2007) ilaveten yeterliliklerini; Yiğit (2011) teknoloji okuryazarlık düzeylerini; Deveci ve Çengelci (2008), Karatekin ve Aksoy (2012) ile Kayalı (2010) çevre sorunlarına tutumlarını; Yeşil (2009) sınıf içi öğretim yeterliliklerini; Demirkaya ve Arıbaş (2004), Gençtürk (2009) ve Gökçe (2010) coğrafya, Küçükoğlu vd. (2014) Topluma Hizmet Uygulamaları, Demir (2012) ile Çelikkaya (2011) okul deneyimi ve Dolanbay (2011) insan hakları ve demokrasi derslerine yönelik öğretmen adaylarının görüşlerini incelemişlerdir.

Buna göre, eğitim fakültelerinde sosyal bilgiler öğretmeni yetiştiren bir alan olarak, sosyal bilgiler eğitimini ele alan araştırmalarının bu araştırmanın konu

bütünlüğünde sınırlı sayıda olduğu söylenebilir. Sosyal bilgiler dersleri, bir toplumun, ulusal tutum ve değerlerine, problem çözebilme ve karar alabilme becerisine sahip, üretken ve katılımcı bireylerden oluşup oluşmaması konusunda belirleyici bir alandır. Böylesine önemli bir misyonu olmasına rağmen, sosyal bilgiler derslerinin yeterliliği, Türkiye'de tartışmalı konulardan biridir. Bu sorunlar programın tanımı ve yapısından genel ve özel amaçlarına, öğretim yöntem ve tekniklerinden öğrenim materyallerine kadar, öğrenim programının tüm öğeleriyle ilgisi olup olmadığı bu araştırmada merak konusu olmuştur. Ayrıca bu araştırmanın kapsamında bir araştırmaya da rastlanmamıştır. Bu kapsamda sosyal bilgiler eğitiminde okutulan bazı derslerin etkililiği ve işleniş yöntemleriyle programın genel hedefleri arasındaki tutarlılık; ders dışı sosyal kültürel etkinlikler ve psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin yeterliliği ve programın öğretmen adaylarının düşünme becerilerine etkisini ele alan bu araştırma özgünlük göstermektedir. Bu bağlamdaki araştırma bulgu ve önerilerinin alan yazın ve uygulamaya katkı getirmesi beklenmektedir.

Araştırmanın problemi: Sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri anabilim dalındaki ana derslere, öğretim sürecine, sosyal ve kültürel etkinliklere, düşünme becerilerine ve rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine ilişkin algıları nelerdir; bu algılar onların bireysel özelliklerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Alt Problemleri: 1) Sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri anabilim dalındaki ana derslerden Tarih, Coğrafya ve Eğitim Bilimleri derslerine ve öğretim sürecine -öğretim yöntem ve tekniklerine (ÖYT)-, sosyal ve kültürel etkinliklere, düşünme becerilerine ve Psikolojik Danışma ve Rehberlik (PDR) hizmetlerine ilişkin algıları nelerdir? 2) Bu algılar onların cinsiyetlerine, anne-babalarının öğrenim düzeylerine, üniversite öğrenimine başlayıncaya kadar yaşamlarını geçirdikleri yerlere ve mezun oldukları liselere göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri programa ilişkin algılarını irdeleyen bu araştırmada "betimsel tarama" modelinde nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bilindiği üzere "bir grubun belirli özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlayan çalışmalara tarama araştırması" denilmektedir (Büyüköztürk vd., 2014).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni Adnan Menderes (53), Afyon Kocatepe (209), Balıkesir (204), Dokuz Eylül (213), Pamukkale (153) ve Uşak Üniversitesi (100) eğitim fakültelerinin sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır (toplam 932 öğrenci). Araştırmada basit seçkinsiz örnekleme yönteminden yararlanılmış ve ulaşılabilen ve geçerli dönüt veren 415 öğrenci örneklemi oluşturmuştur.

Araştırmanın örneklem grubunu oluşturan sosyal bilgiler eğitimi öğrencileri kız ve erkek sayısı açısından benzerlik gösterdiği, çoğunun anne-babalarının eğitim düzeyinin ilköğretim olduğu ve düz liseden mezun oldukları, üniversiteye gelene kadar ilçede yaşayanların sayısının diğerlerine nazaran çok olduğu saptanmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verilerini toplamada araştırmacılar tarafından geliştirilen "Sosyal Bilgiler Eğitim Programları ve Öğretim Süreci Ölçeği (SBEPÖSÖ)" kullanılmıştır. Ölçek madde havuzu oluşturulurken alanyazın taraması yapılmış, sosyal bilgiler eğitimi ve eğitim bilimleri alan uzmanları ile bölümde okuyan lisans ve yüksek lisans öğrencilerinin görüşlerinden yararlanılmıştır. Ayrıca bölümün ders içerikleri de incelenmiştir.

İki bölümden oluşan ölçeğin ilk bölümde kişisel bilgileri içeren beş soru, ikinci bölümde ise sosyal bilgiler eğitimi ve uygulamalarını ölçen Likert tipi 42 madde bulunmaktadır. Yargı maddeleri sıklık ifadeleri "hiçbir zaman, çok seyrek, ara sıra, çoğu zaman, hemen her zaman" şeklinde Likert tipi derecelendirme ölçeğiyle soldan sağa "1-2-3-4-5" puan değerleriyle sayısallaştırılmıştır.

Başlangıçta 72 madde olan ölçeğin içerik ve görünüş geçerliliğine bakılmış, pilot çalışması Buca Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. Uygulama sonucu 175 ölçekten 152'si geçerli sayılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliliğini belirlemek için açımlayıcı (keşfedici) faktör analizi yapılmış, ilk denemede 72 madde 10 boyutta toplanmıştır. 3 kez yapılan "temel bileşenler analizi" ve "varimax" dik döndürme sonucu faktör yükü 0.4'ün altında olan toplam 30 madde boyutların iyi sonuç vermesi için ölçekten çıkarılmıştır. 42 madde ile 7 boyutta toplanan ölçeğin örneklem uygunluğunu belirlemek amacıyla hesaplanan KMO katsayısı 919, Barlett testi sonucu $\chi 2$: 10265.825, df:861 ve *p*:.000 değerlerinde anlamlı bulunmuştur (Büyüköztürk vd., 2014). Ölçeğin faktör yükleri, eigen değeri ve güvenirlik katsayı sonuçları Tablo 1'de verilmektedir.

Tablo 1:
SBEPÖSÖ Faktör Yükleri, Eigen Değeri ve Güvenirlik Katsayıları

Boyutlar		**Madde sayısı**	**Faktör yükleri**	**Eigen Değeri**
Cronbach Alpha Kat.				
Tarih	6	.466-.658	12.48	.79
Coğrafya	6	.634-.814	2.98	.91
Eğitim Bilimleri	6	.521-.715	2.10	.84
OYT	9	.319-.701	1.36	.78
Sosyal Kül. Etkinlikler	6	.391-.727	1.78	.86
PDR	5	.561-.779	1.13	.89
Düşünme Becerileri	4	.567-.630	.96	.89

Tablo 1'de görüldüğü üzere faktör analizi sonucunda toplam varyansın %30,71'ini açıklayan ve özdeğeri (eigen value) biri dışında 1,00'in üzerinde 7 faktörlü

bir yapı elde edilmiştir. Ölçeğin faktör yükleri .30'nin üzerinde uygun bir değer vermektedir. Toplam ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı ise .93 olarak hesaplanmıştır. Böylece faktörlerin güvenirlik katsayıları iç tutarlıklarının iyi olduğunu göstermektedir (Büyüköztürk, 2009).

Veri Toplama Süreci ve Analizi

İlk aşamada ölçek uygulama izinleri "etik kuruldan" ve üniversitelerden alınmıştır. Veri toplama aracı; 2012-2013 öğretim yılında, Adnan Menderes Üniversitesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Balıkesir Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi ve Uşak Üniversitelerinin eğitim fakültesi sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıflarına uygulanmıştır. Uygulama, araştırmacı tarafından her bir üniversiteye gidilerek sınıflarda gerçekleştirilmiştir. Uygulama sonucunda 547 adet ölçek geri dönmüş ve bunların 415 tanesi geçerli sayılmıştır. Üniversite bazında geçerli sayılan ölçek sayıları aşağıda listelenmiştir. Adnan Menderes Üniversitesi: 29, Afyon Kocatepe Üniversitesi: 85, Balıkesir Üniversitesi: 55, Dokuz Eylül Üniversitesi: 147, Pamukkale Üniversitesi: 25 ve Uşak Üniversitesi: 74'dür.

SPSS 15 programında yapılan analizlerde grupların aritmetik ortalama ve standart sapmaları hesaplanmıştır. Ortalamalar arasındaki farkın önemliliği için t testi ve tek yönlü varyans çözümlemesi yapılmıştır.

BULGULAR

Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın birinci alt sorusu; "Sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri anabilim dalındaki ana dersleri içeren eğitim programlarından temel derslere (Tarih, Coğrafya, Eğitim Bilimleri), ÖYT'ye, sosyal ve kültürel etkinliklere, PDR hizmetlerine ve düşünme becerilerine ilişkin algıları nelerdir?" şeklinde düzenlenmiştir. Bu soruya cevap olarak aritmetik ortalama ve standart sapmalar Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2:
Öğretmen Adaylarının Ölçek ve Alt Boyutlarına İlişkin Algı Düzeylerini Gösteren Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Puanları

Alt Boyutlar	n	$\overline{X}$	SS	Algı Düzeyi
Tarih	415	3.54	0.70	Çoğu zaman
Coğrafya	415	3.00	0.95	Ara sıra
Eğitim Bilimleri	415	3.05	0.84	Ara sıra
ÖYT	415	2.88	0.64	Ara sıra
Sosyal Kül. Etkinlik	415	2.56	0.81	Çok seyrek
PDR	415	2.41	0.97	Çok seyrek
Düşünme Becerileri	415	2.63	0.92	Ara sıra
Toplam Algı	415	2.89	0.58	Ara sıra

Tablo 2'ye göre öğrencilerin tarih derslerine yönelik algı düzeyleri "çoğu zaman" ($\overline{X}$=3.54) ile en yüksek düzeye sahip alt boyuttur. Yani öğrenciler en çok tarih derslerinden memnun kalmışlardır. Öğretmen adaylarının algıları daha düşük puanlarla, derslerde "düşünme becerilerini" geliştirmeye yönelik etkinliklerin görülme sıklığı "ara sıra" ($\overline{X}$=2.63) aralığında az puan farkıyla orta düzey, etkinlik yapılması ve kalitesi "çok seyrek" ($\overline{X}$=2.56) ve psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri "çok seyrek" ($\overline{X}$=2.41) aralığında düşük düzeyde saptanmıştır. Ölçek toplamında öğrenci algıları ise "ara sıra" ($\overline{X}$=2.89) aralığında orta düzeyde saptanmıştır.

Boyutlardaki maddeler bazında incelendiğinde; öğrencilerin tarih derslerinin etkililiğine olan algılarının aritmetik ortalaması sırasıyla Türkiye Cumhuriyeti Tarihi $\overline{X}$=4.00, Osmanlı Tarihi, $\overline{X}$=3.68, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi, $\overline{X}$=3.63, Türk Eğitim Tarihi, $\overline{X}$=3.46, İslamiyet Öncesi Türk Tarihi, $\overline{X}$=3.33 ve Eskiçağ Tarihi $\overline{X}$=3.19'dur. Sonuçlar öğrencilerin Türkiye Cumhuriyeti Tarihi, Osmanlı Tarihi ve Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi derslerini daha olumlu algıladıklarını göstermektedir.

Öğrencilerin coğrafya derslerinin etkililiğine olan algılarının aritmetik ortalaması sırasıyla Türkiye Beşeri ve Ekonomik Coğrafya $\overline{X}$=3.05, Ülkeler $\overline{X}$=Coğrafyası $\overline{X}$=3.04, Siyasi Coğrafya $\overline{X}$=3.03, Genel Beşeri ve Ekonomik Coğrafya $\overline{X}$=3.01, Türkiye Fiziki Coğrafyası $\overline{X}$=2.99, Fiziki Coğrafya $\overline{X}$=2.90'dır. Buna göre öğrenciler coğrafya derslerini orta düzeyde değerlendirmişlerdir.

Öğrencilerin eğitim bilimleri derslerinin etkililiğine olan algılarının aritmetik ortalaması sırasıyla Rehberlik $\overline{X}$=3.25, Özel Öğretim Yöntemleri $\overline{X}$=3.18, Program Geliştirme $\overline{X}$=3.07, Öğretim Teknikleri ve Materyal Geliştirme $\overline{X}$=3.06, Ölçme ve Değerlendirme $\overline{X}$=2.97 ve Eğitim Psikolojisi $\overline{X}$=2.82 şeklindedir. Buna göre öğrenciler eğitim bilimlerinde derslerini orta düzeyde algılamaktadırlar.

Öğretim yöntem ve teknikleri açısından incelendiğinde, öğrenciler öğretim elemanlarının sırasıyla sunuş $\overline{X}$=3.98 ve buluş yoluyla $\overline{X}$=2.78 öğretim yöntemlerini kullandıklarını ifade etmişlerdir. Tartışma, işbirlikli öğrenme, araştırma, inceleme ve problem çözme gibi farklı öğretim tekniklerini kullanmaya ilişkin algıları ise $\overline{X}$=2.53-2.98 arasında değişmektedir. Öğretim elemanlarının derslerde kullanılan araçlara ilişkin öğrenci algı puanı ortalaması sırasıyla hareketli görseller $\overline{X}$=2.93, internet $\overline{X}$=2.67 ve harita-maket $\overline{X}$=2.63'dür. Buna göre, öğrenciler öğretim elemanlarının en çok sunuş yoluyla öğrenme yöntemini kullandıklarını belirtmektedirler.

Öğrencilerin gezi, gözlem, konferans gibi sosyal kültürel etkinliklere yönelik algılarının aritmetik ortalaması sırasıyla tarih etkinlikleri X=2.82, sosyal bilimler etkinlikleri $\overline{X}$=2.67, coğrafya bilimsel etkinlikleri, $\overline{X}$=2.55, genel kültür etkinlikleri $\overline{X}$=2.54, genel bilimsel etkinlikler $\overline{X}$=2.46 ve kültürel gezi $\overline{X}$=2.35'dir. Öğrenci algılarına göre etkinlikler tarih dersleri ve genel sosyal bilgilerde orta seviyede seyrederken, diğerler konularda seyrek olarak gerçekleşmektedir.

Anabilim dalındaki PDR hizmetlerine ilişkin öğrencilerin algılarının aritmetik ortalaması sırasıyla bireyi tanıma ve danışmanlık hizmetleri, lisansüstü eğitimi ve Erasmus Değişim Programını tanıtma ile burs-kredi ve yurt-barınma hizmetleri açısından $\overline{X}$=2.49 ile $\overline{X}$=2.38 arasında değişmektedir. Buna göre öğrenciler PDR hizmetlerini ortanın altında ara sıra aralığında algılamaktadırlar.

Düşünme becerilerine öğrencilerin algılarının aritmetik ortalaması ise sırasıyla eleştirel düşünme $\overline{X}$=2.72, üst düzey düşünme $\overline{X}$=2.66, analitik düşünme $\overline{X}$=2.59 ve yaratıcı düşünme $\overline{X}$=2.56'dır. Görüldüğü üzere öğrencilerin eleştirel ve üst düzey düşünme düzeylerine algıları orta düzeyde, fakat diğerleri ara sıra aralığında kalmaktadır.

İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın ikinci alt sorusu: "Sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri anabilim dallarının öğretim programlarına ve uygulamalara ilişkin algı düzeyleri onların cinsiyetlerine, anne-babalarının öğrenim düzeylerine, üniversite öğrenimine başlayıncaya kadar yaşamlarını geçirdikleri yerlere ve mezun oldukları liselere göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?" şeklinde düzenlenmiştir. Bu alt probleme yönelik bulgular tablo 3, 4, 5, 6 ve 7'de verilmektedir.

a) Cinsiyetlerine göre: Cinsiyetlerine göre öğretmen adaylarının sosyal bilgiler programı ve uygulamalarına ilişkin algılarını gösteren t testi sonuçları Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3:
Cinsiyetlerine Göre Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Programı ve Uygulamalarına İlişkin Algılarını Gösteren t Testi Sonuçları

Algı Puanı/ Cinsiyet	n	$\overline{X}$	SS	t	p
Kadın	200	2.87	0.54	6.28	0.43
Erkek	215	2.92	0.62		

Tablo 3'de öğrencilerin cinsiyete bağlı algı puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir (p=0.43). Başka bir değişle algı puan ortalamalarının farklı olması öğrencilerin cinsiyetlerinden önemli düzeyde etkilenmemiştir.

b) Annelerinin Eğitim Düzeyine Göre: Annelerinin eğitim düzeyine göre öğretmen adaylarının sosyal bilgiler programı ve uygulamalarına ilişkin algılarını gösteren yönlü varyans çözümlemesi sonuçları Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4'deki analiz sonuçlarına göre, öğrencilerin annelerinin eğitim düzeyindeki farklılık, öğrencilerin sosyal bilgiler eğitimine yönelik algı puanlarının farklı olmasını anlamlı düzeyde etkilememiştir (p=0.54). Başka bir deyişle öğrencilerin annelerinin eğitim düzeylerinin farklı olması, onların sosyal bilgiler eğitimine yönelik algılarının farklı olmasını önemli düzeyde etkilememektedir.

Tablo 4:
Annelerinin Eğitim Düzeyine Göre Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Programı ve Uygulamalarına İlişkin Algılarını Gösteren Tek Yönlü Varyans Çözümlemesi Sonuçları

Algı Puanı/ Anne Eğitimi	n	$\overline{X}$	SS	F	p
Okumamış	82	2.84	0.56		
İlköğretim	274	2.91	0.57	0.61	0.54
Lise	59	2.94	0.66		
Toplam	415	2.90	0.58		

c) Babalarının Eğitim Düzeyine Göre: Babalarının eğitim düzeyine göre öğretmen adaylarının sosyal bilgiler programı ve uygulamalarına ilişkin algılarını gösteren tek yönlü varyans çözümlemesi sonuçları Tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5:
Babalarının Eğitim Düzeyine Göre Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Programı ve Uygulamalarına İlişkin Algılarını Gösteren Tek Yönlü Varyans Çözümlemesi Sonuçları

Algı Puanı/ Baba Eğitim	n	$\overline{X}$	SS	F	p
Okumamış	24	2.79	0.52		
İlköğretim	253	2.89	0.56		
Lise	91	2.99	0.63	1.60	0.19
Üniversite	47	2.80	0.62		
Toplam	415	2.90	0.58		

Tablo 5'deki analiz sonuçlarına göre, öğrencilerin babalarının eğitim düzeyindeki farklılık, öğrencilerin sosyal bilgiler eğitimine yönelik algı puanlarının farklı olmasını anlamlı düzeyde etkilememektedir (p=0.19). Diğer bir ifadeyle öğrencilerini sosyal bilgiler eğitimine yönelik algı puanları, babalarının eğitim düzeyinden önemli derecede etkilenmemektedir.

d) Üniversiteye Kadar Yaşadıkları Yerin Büyüklüklerine Göre: Üniversiteye kadar yaşadıkları yerin büyüklük düzeyine göre öğretmen adaylarının sosyal bilgiler programı ve uygulamalarına ilişkin algılarını gösteren tek yönlü varyans çözümlemesi sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6:
Üniversiteye Kadar Yaşadıkları Yerin Büyüklüklerine Göre Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Programı ve Uygulamalarına İlişkin Algılarını Gösteren Tek Yönlü Varyans Çözümlemesi Sonuçları

Algı Puanı/ Yaşanılan Yer	n	$\overline{X}$	SS	F	p
Köy-Kasaba	90	2.95	0.47		
İlçe	150	2.81	0.60		
İl	107	2.98	0.63	2.04	0.11
Büyükşehir	68	2.88	0.59		
Toplam	415	2.90	0.58		

Tablo 6'daki analiz sonuçlarına göre, sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri programa ilişkin algı puanları, üniversiteye gelene kadar yaşadıkları yerin büyüklüğüne göre anlamlı bir düzeyde etkilenmediği görülmektedir (p=0.11). Diğer bir ifadeyle üniversiteye kadar yaşadıkları yerin büyüklüğü, onların algı puan ortalamalarını önemli bir ölçüde etkilememektedir.

e) Mezun Olunan Liseye Göre: Mezun olunan liseye göre öğretmen adaylarının sosyal bilgiler programı ve uygulamalarına ilişkin algılarını gösteren tek yönlü varyans çözümlemesi sonuçları Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7:
Mezun Olunan Liseye Göre Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Programı ve Uygulamalarına İlişkin Algılarını Gösteren Tek Yönlü Varyans Çözümlemesi Sonuçları

Algı Puanı/ Lise Türü	n	$\overline{X}$	SS	F	p
Anadolu Lisesi	83	2.89	0.59		
Düz Lise	311	2.89	0.58	0.13	0.89
Öğretmen Lisesi	21	2.96	0.61		
Toplam	415	2.90	0.58		

Tablo 7'deki analiz sonuçlarına göre, öğrencilerin mezun oldukları lise türüne göre sosyal bilgiler eğitimine yönelik algı puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir (p=0.88). Diğer bir değişle öğrencinin hangi liseden mezun olduğu sosyal bilgiler eğitimine yönelik algısını etkilememektedir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırmanın sonuçlara göre, öğretmen adayı öğrencilerin görüşlerinin olumlu ya da orta düzeyde olması tarih ve coğrafya gibi alanlara ve aynı alandaki derslere göre değişmektedir. Buna göre, öğrenciler Türkiye Cumhuriyeti Tarihi, Osmanlı Tarihi ve Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi derslerinin etkililiğini olumlu, fakat diğer tarih derslerini orta düzeyde algılamışlardır. Tarih dersleri arasında Türk Eğitim Tarihi dersinin etkililiğinin orta düzeyde olması, öğretmen olacak adayların eğitim tarihini yeterince içselleştiremediklerini göstermektedir ve bu da yarınlarda içinde yer alacakları sistemi değerlendirmede zorluk yaşayabileceklerine işaret etmektedir. Bunun yanında, öğrenciler coğrafya derslerini de orta düzeyde değerlendirmişlerdir. Başka bir değişle, sonuçlar coğrafya dersleri açısından olması gereken öğrenmeyi gerçekleştiremediklerini göstermektedir. Gençtürk (2009) de öğretmen adaylarının coğrafya okuryazarlıklarının yeterli seviyede olmadığını belirtmektedir. Öğretmen adaylarının alan bilgileri yeterli derecede olmadığında, yarınlarda öğrencilerine ne kadar yardımcı olabilecekleri düşündürücüdür. Kaldı ki Demircioğlu (2006) paralel bir sonuçla öğretmen adaylarının çoğunluğunun sosyal bilimler kavramını doğru bilemedikleri, kavram kargaşası yaşadıklarını ve gelecekte öğrencilerinde ne tür bir davranış değişikliği meydana getirebilecekleri konusunda da yeterli bilgilerinin olmadığını belirtmektedir. Yine Öztürk (2011) öğretmen adaylarının ilköğretim

sosyal bilgiler programına ilişkin öz yeterliliklerinin orta düzeyde olduğunu saptaması bu araştırmanın bulgularını desteklemektedir.

Diğer taraftan, araştırma sonuçları öğretmen adaylarının eğitim bilimleri derslerinin etkililiğini orta düzeyde değerlendirmeleri, bazı derslerde alan bilgisinin yanında, öğretim yöntemleriyle ilgili bilgi ve becerilerinin de olması gereken düzeyde olmadığını göstermektedir. Bu mevcut öğretmen adaylarının geleneksel yöntemleri kullanmaya devam eden öğretmen grupları arasında yer almalarına zemin hazırlayan bir durumdur. 21. yüzyılın hala öğrencilerine sınıfta geleneksel yöntemler kullanacak bir öğretmen grubu, okullardaki sorunların çözülmesini zorlaştıran unsurlardan biri olmaya devam edileceğine işaret edebilmektedir. Benzer bir sonuçla Yeşil (2009) ve Akar'a (2007) göre de öğretmen adayları üniversitede istedikleri ve öğretmenlik mesleğine uygun eğitimi alamadıklarını ve mesleki yeterliliğe sahip olmadıklarını belirtmektedirler.

Sosyal bilgiler derslerinin öğrencilerin toplumsallaşma ve dünya ölçeğinde bir vizyon sahip olma tutum ve becerilerini bilimsel bilgi ve yollarla kazandırmada birinci derecede rol oynadığı düşünüldüğünde, öğretmen adaylarının kendileri ve yetiştirecekleri öğrenciler açısından dezavantaj yaşadıklarını söylemek mümkündür. Fakat bireysel olarak gelişime çaba harcayan ve iyi hizmet-içi eğitim alan öğretmenler bu eksiklerini gidererek öğrencilerinde ömür boyu iz bırakan öğretmen unvanı almaya hak kazanabileceklerdir.

Ayrıca analizler sonucunda öğretmen adaylarının ilgili programın tarih derslerini, coğrafya ve eğitim bilimleri derslerini daha olumlu değerlendirmeleri dikkat çekilmesi gereken bir noktadır. Bu durum başka birçok etkinin yanında tarih derslerinin sosyal bilgiler alanı ile özdeş tutulmasıyla da açıklanabilir. Nitekim Demircioğlu'nun (2006) yaptığı bir çalışmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının en fazla ilgi duydukları sosyal bilim disiplinlerini başta tarih olmak üzere, coğrafya, felsefe ve sosyoloji olarak saptamıştır. Bu kapsamda bu araştırmada en yüksek algı puanının tarih derslerine ilişkin olması şaşırtıcı değildir. Bu durum öğrencilerin tarihe doğal olarak duydukları ilgiden kaynaklanabileceği gibi, tarih alanında dersleri yürüten öğretim elemanlarının gayretinden de kaynaklanabilir.

Başka bir araştırma sonucuna göre öğretim elemanları daha çok sunuş yoluyla öğretim yapmakta, buluş yoluyla öğretim yöntemine daha az yer vermektedirler. Diğer yöntem-teknikleri kullanmaları, materyal ve araç kullanımı da orta seviyelerde seyretmektedir. Diğer bir deyişle, yöntem ve teknikler dahil öğrenmeye yardımcı olacak internet, görsel/hareketli materyaller ve harita-maket gibi araçlar yeterli düzeyde kullanılmamaktadır. Bu bulguyu destekleyen Arslantaş (2011) ve İlter'in (2014) araştırmasında da öğretim elemanları geleneksel öğretim yöntemini daha sık kullanmaktadırlar. Bu durum iyi öğrenmeyi etkileyen/engelleyen önemli bir etkendir. Demirkaya ve Arıbaş'a (2004) göre de öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun coğrafya dersine yönelik tutumları olumludur, fakat öğretim elemanlarının ders içerisindeki tutum ve performansları ile derslerde teknolojik araç ve gereçleri kullanmaları yeterli değildir. Oysa Alagöz (2009) sosyal bilgiler eğitiminde probleme dayalı öğrenme yönteminin akademik başarıları artırdığını

saptamıştır. Öğretimde klasik yaklaşımların dışına çıkılmadıkça, bilişim sisteminin giderek geliştiği günümüzde, bilgiye ulaşabilmek için teknolojiyi hızlı kullanabilen ve bu sayede hızlı düşünüp kavrayabilen öğrencilerin ilgisini çekebilmek oldukça zorlaşmaktadır. Bu durum öğretim elemanlarının bütünsel olarak tasarlanmış öğrenme yöntemleri ve araç gereçleri kullanmalarını gerektirmektedir. Demircioğlu'na (2006) göre de, öğretmen adayları sosyal bilgilerin amaçlarını daha çok toplumu tanıma ve hayatı kolaylaştırma olarak ele almakta, fakat bir kısım öğretmen adayı sosyal bilgiler eğitimini faydasız görmektedirler. Yazara göre, bunun en önemli sebebi, bu derslerin uygulama ve üretimden uzak, ezbere dayalı ve yaşamla bağlantısız bir şekilde işlenmesidir.

Sosyal bilgiler öğretmen adayları ders dışı sosyal ve kültürel etkinlikleri de orta düzeyde bulmaktadırlar. Oysa ders dışı aktiviteler önemli ölçüde derslerden edinilen bilgi ve becerilerin tamamlayıcısı haline getirilebilir. Öğrenciler bölüm bazında veya genel olarak sanat ve spor aktiviteleri dahil bilimsel, kültürel ve sosyal aktiviteler yapmaya özendirilmelidir. Bölüm yönetici ve öğretim üyeleri bu konuda özel çalışmalar yapılabilecek bir kurum kültürü geliştirilmesine yardımcı olmalıdırlar. Üniversiteler öğrenciler için sadece derslerin yapıldığı bir kurum olmamalıdır.

Diğer bir sonuca göre öğrenciler PDR hizmetlerini ara sıra aralığında algılamaktadırlar. Gerek psikolojik danışma, gerekse lisansüstü eğitim, Erasmus Öğrenci Değişim Programı, gerekse burs-kredi ve yurt-barınma gibi diğer rehberlik hizmetleri konusunda öğrencilerin ciddi desteğe ihtiyaçları olduğu bu araştırmayla ortaya çıkmaktadır. Bu sonuç, Türkiye'de okul kademelerinin her basamağında olduğu gibi (Yüksel-Şahin, 2008), üniversitelerde de rehberlik hizmetlerinin yetersiz olduğu gerçeğini göstermektedir. Gerçekte her öğrenciye okul içinde rehberlik edecek bir danışmanın olması günümüzde olmazsa olmaz bir gerekliliktir. Diğer bir değişle, üniversitelerde bireysel danışmanlık hizmeti sunulması ihtiyacının bu bulguyla daha net bir şekilde ortaya çıktığı söylenebilir. Dünya sıralamasında önemli yere sahip olan üniversitelerin uygulamaları incelendiğinde bu hizmetlerin çok düzenli bir şekilde verildiği gözlenen bir durum olmuştur. Bu durum ilk etapta her bölüme ve fakat sonrasında her anabilim dalına bu hizmetleri verecek bir PDR uzmanının görevlendirilmesiyle daha az sorun haline gelebilecektir.

Başka bir sonuca göre de sosyal bilgiler eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin eleştirel ve üst düzey düşünme becerileri orta düzeyde, analitik düşünme ve yaratıcı düşünme becerileri ara sıra aralığında az düzeyde kalmaktadır. Bu sonuçları destekleyen Gedik, Akhan ve Kılıçoğlu (2014)'nun araştırmasına göre öğretmen adaylarının yansıtıcı düşünce eğilimleri orta düzeydedir. Oysa bu araştırmanın sonuçlarıyla tam olarak örtüşmeyen Aydın ve Çelik'in (2013) araştırmasında sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yansıtıcı düşünme becerileri tamamen aralığında yüksek seviyede seyretmektedir. Fakat bu araştırmanın sonucuna göre, günümüzde başarılı bir öğretmen olabilme ve yetiştirilen öğrencilere bu becerileri yansıtabilme, yani öğrencileri de bu tip düşünme becerileri açısından geliştirebilme açısından soru işareti taşımaktadır. Bu doğrultuda, Demircioğlu'nun (2006) araştırmasında öğretim

elemanlarının bilgi yığınlarını aktaracak şekilde düz anlatım yöntemi kullandıklarını ve öğrencilere üst düzey düşünme becerilerini kazandıramadıklarını belirtmektedir.

Sosyal bilgiler öğrencilerinin öğrenim gördükleri anabilim dallarının öğretim programlarına ilişkin algıları cinsiyet, anne-babalarının eğitim düzeyi, üniversiteye başlayıncaya kadar yaşamlarını geçirdikleri yerler ve mezun oldukları lise türü değişkeni açısından farklılaşmamıştır. Bu sonuçlar bu değişkenlerin adayların öğrenim gördükleri program ve uygulamalarına ilişkin görüşlerini etkilemediğini göstermektedir. Aylar ve Aksin (2011) ve Kapancı (2006)'nın araştırmaları bu sonuçları desteklerken Gençtürk'ün (2009) araştırması coğrafya okuryazarlığı bağlamında erkek öğrencilerin lehine sonuç vermektedir. Diğer yandan, Gedik, Akhan ve Kılıçoğlu (2014) öğretmen adaylarının yansıtıcı düşünce eğilimlerinin cinsiyet, aile gelir durumu ve mezun olunan lise türüne göre anlamlı fark göstermediğini belirtmişlerdir. Aydın ve Çelik (2013) sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yansıtıcı düşünme becerilerine ilişkin görüşlerinde kız öğrencilerin lehine olumlu olduğunu, fakat öğrenim türü, sınıf düzeyi, ailenin sosyo ekonomik durumu, anne eğitim ve baba eğitim durumu değişkenlerine göre değişmediğini saptamışlardır.

Bu kapsamda, öncelikli olarak sosyal bilgiler eğitimi anabilim dallarında öğretmen adaylarının bu alanın yetkin özellikli öğretmeni olmalarını sağlayacak, özellikle coğrafya ve eğitim bilimleri olmak üzere derslerin yeterli nitelikte olmamasının nedenleri detaylı olarak araştırılmalı ve yetkililerce gerekli önlemler alınmalıdır. İkinci olarak sosyal bilgiler eğitimi anabilim dalları öğretim elemanlarının alanlarına özgü olmak üzere öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin derinlemesine eğitim verilmelidir. Anabilim dallarınca yapılan etkinlikler sayıca çoğaltılmalı ve nitelik olarak geliştirilmeli, ayrıca öğrencilerin kendi oluşumları içinde sosyal ve kültürel etkinlik yapmaları desteklenmelidir. Ayrıca öğrencilerin psikolojik danışma ve rehberlik gereksinimleri daha detaylı araştırılmalı, bölüm ya da anabilim dallarına her öğrencinin ihtiyacını karşılayabilecek şekilde danışman görevlendirilmelidir. Son olarak sosyal bilgiler öğretmen adaylarının düşünme becerileri ve geliştirilmesi konusunda detaylı araştırmalar yapılmalı, eğitim programlarında bu konu örtük olarak daha net vurgulanmalı ve bu becerilerin geliştirilmesi konusunda öğretim elemanlarına eğitim verilmelidir.

Kaynakça

Açıkgöz, K. Ü. (2014). Aktif Öğrenme. (13. Baskı), İzmir: Biliş Yayıncılık.

Akar, E. (2007). İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Son Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Verdikleri Değer ve Mesleki Yeterlilikleri. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon: Türkiye.

Alagöz, B. (2009). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarında Çevre Bilincinin Geliştirilmesinde Probleme Dayalı Öğrenme Yönteminin Etkisi. Yayınlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara: Türkiye.

Arslantaş, H. İ. (2011). Öğretim elemanlarının öğretim stratejileri, yöntem ve teknikleri, iletişim ve ölçme değerlendirme yeterliklerine yönelik öğrenci görüşleri. Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8 (15): 487-506.

Ayarcı, R. K. (2007). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Karşı İlgi, Tutum ve Beklenti Düzeyleri. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa: Türkiye.

Aydın, M. ve Çelik, T. (2013). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yansıtıcı düşünme becerilerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 34 (2): 169-181.

Aylar, F. ve Aksin, A. (2011). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öz-yeterlik inanç düzeyleri problem çözme becerileri bir araştırma (Amasya örneği). Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, 12 (3): 299-313.

Aytaç, A. (2014). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının eğitimlerinde gezi-gözlem metodunun yeri ve önemi. Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi, 11-1 (21): 55-69.

Aytekin, A. (2008). Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Anasanat Atölye Tercihleri İle Temel Tasarım Dersine Yönelik Tutum Algı ve Beklentileri. Yayımlanmamış doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir: Türkiye.

Barth, J. L. (1991). Elementary and Junior High/Middle School Social Studies Curriculum, Activities and Materials. Third Edition. Lanham: University Pres of America. Inc.

Büyüköztürk, Ş. (2009). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı: İstatistik, Araştırma Deseni, SPSS Uygulamaları ve Yorum. Ankara: Pegem Akademi.

Büyüköztürk, Ş., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F., Kılıç, E. (2014). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. (18. baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Çelikkaya, T. (2011). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinden beklentileri ve bu beklentilerin karşılanma düzeyleri. Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi. 1 (2): 1-18.

Çelikkaya, T. ve Öztürk D, Ç. (2013). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgiler öğretim programındaki değerlere ilişkin görüşleri. The Journal of Academic Social Science Studies, 6 (5): 527-556.

Demir, M. K. (2006). İlköğretim dördüncü ve beşinci sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler derslerinde eleştirel düşünme düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 26 (3): 255-169.

Demir, Y. (2012). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi Dersi Kapsamında Karşılaştığı Sorunlar ve Çözüm Önerileri. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu: Türkiye.

Demircioğlu, İ. H. (2006). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilimler hakkındaki görüşleri. Bilig, (36): 113-124.

Demirel, Ö. (2004). Öğretme Sanatı. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Demirel, Ö. (2008). Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Demirkaya, H. ve Arıbaş, K. (2004). Sosyal bilgiler öğretmenliği üçüncü sınıf öğrencilerinin coğrafya dersine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (12): 179-187.

Deveci, H. ve Çengelci, T. (2008). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarından medya okuryazarlığına bir bakış. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 5 (2): 25-43.

Dolanbay, H. (2011). İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programında Öğrenim Gören Öğretmen Adaylarının İnsan Hakları ve Demokrasi Dersinin İşleyişine İlişkin Görüşleri. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya: Türkiye.

Duban, N. ve Yelken T. Y. (2010). Öğretmen adaylarının yansıtıcı düşünme eğilimleri ve yansıtıcı öğretmen özellikleriyle ilgili görüşleri. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 19 (2): 343-336.

Erden, M. (1996). Sosyal Bilgiler Öğretimi. İstanbul: Alkım Yayınevi.

Geçit, Y. (2015). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yapılandırmacı yaklaşıma yönelik tutumlarının incelenmesi. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1 (2): 176-185.

Gedik, H., Akhan, N. E. ve Kılıçoğlu, G. (2014). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Yansıtıcı düşünme eğilimleri. Mediterranean Journal of Humanities, 4 (2): 113-130.

Gençtürk, E. (2009). İlköğretim sosyal bilgiler öğretmen adaylarının coğrafya okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi. Yayınlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara: Türkiye.

Gökçe, N. (2010). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının coğrafya dersine yönelik tutumları. NWSA (e-Journal of New World Sciences Academy), 5 (4): 2071-2083.

Güven, İ. (2004). Sosyal bilgiler alanı öğretmen adaylarının okul uygulamalarına yönelik görüşleri üzerine nitel bir araştırma. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 4 (2): 271-300.

İlter, İ. (2014). Öğretim elemanlarının kullandığı yöntem ve tekniklere ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 7 (35): 562-575.

İnceoğlu, M. (2004). Tutum, Algı, İletişim. Ankara: Elips Yayınevi.

Kapancı, İ. (2006). Sosyal Bilgiler Eğitimi Öğrencilerinin Başarı ve Atılganlık Düzeylerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilgiler Enstitüsü, Manisa: Türkiye.

Karatekin, K. ve Aksoy, B. (2012). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevre okuryazarlık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Turkish Studies, 7 (1): 1423-1438.

Kaya, B. (2008). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Düşünme Becerilerinin Öğretimine Yönelik Öz Yeterliklerinin Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara: Türkiye.

Kayalı, H. (2010). Sosyal bilgiler, Türkçe ve sınıf öğretmenliği öğretmen adaylarının çevre sorunlarına yönelik tutumları. Marmara Coğrafya Dergisi, (21): 258-268.

Kaymakçı, S. ve Ata, B (2012). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgilerin doğasıyla ilgili görüşleri. Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi, 3 (1): 35-64.

Kozan, E. (2002). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Eğitimi Geleneklerine Yaklaşımları ve Bu Yaklaşımların Tarih Öğretimiyle İlişkisi: Ankara-Aksaray Örnekleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Küçükahmet, L. (2011).Öğretim İlke ve Yöntemleri. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Küçükoğlu, A., Korkmaz, Z. S., Köse, E. ve Taşgin, A. (2014). Öğretmen adaylarının topluma hizmet uygulamaları dersine ilişkin görüşleri üzerine bir inceleme. Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi, 5 (17): 1-26.

Özbaran, S. (2005). Tarih, Tarihçi ve Toplum. İstanbul: Tarih Vakfı yayınları.

Öztürk, C. (Ed). (2011). Sosyal Bilgiler Öğretimi, Demokratik Vatandaşlık Eğitimi (2. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Öztürk, C. ve Otluoğlu, R. (2002). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Edebi Ürünler ve Yazılı Materyaller. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Rye, D. & Sparks, R. (1999). Strengthening K-12 School Counseling Programs: A Support System Approach (2nd ed.). Ann Arbor, MI: Taylor & Francis.

Sadi, S., Şekerci, A. R., Kurban, B., Burcu-Topu F., Demirel, T., Tosun, C., Demirci, T. ve Göktaş, Y. (2008). Öğretmen eğitiminde teknolojinin etkin kullanımı: Öğretim elemanları ve öğretmen adaylarının görüşleri. International Journal of Informatics Technologies, 1 (3): 43-49.

Savage, Tom V. & Armstrong, David G. (2004). Effective Teaching in Elementary Social Studies. (5th ed.) New Jersey, Pearson & Merrill Prentice Hall.

Semerci, N. (2000). Mikro öğretim dersinde kritik düşünmenin eleştiri becerisini geliştirme etkisi. Eğitim ve Bilim, 25 (117): 3-6.

Staley, W. L. & Carey, A. L. (1997). The role of school counselor in facilitating a quality twenty-first century workforce. School Counselor, 44 (5): 377-383.

Steffe, L. P. & Gale, J. E. (1995). Constructivism in Education. Hillsdale, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.

Şahin, M., Göğebakan, D. ve Duman, R. (2011). Türkiye'de sosyal bilgiler eğitimi tezleri üzerine bir değerlendirme. Journal of Social Studies Education Research, 2 (2): 96-121.

Şahin, M., Şahin, S. ve Göğebakan, D. (2016) Sosyal bilgiler eğitimi programı ve dünya vatandaşlığı: Öğretmen adaylarının perspektifinden. Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, DOI. 10.16986/HUJE.2016015386

Tay, B. ve Öcal, A. (Ed). (2008). Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Uz-Baş, A. (2007). Rehberlikte hizmet türleri. Rehberlik (Ed: Betül Aydın): 82-116, Ankara: Pegem Yayıncılık.

Varış, F. (1996). Eğitimde Program Geliştirme Teoriler, Teknikler, Ankara: Alkım Kitabevi.

Yeşil, R. (2009). Sosyal bilgiler aday öğretmenlerinin sınıf içi öğretim yeterlilikleri: Kırşehir örneği. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 7 (1): 23-48.

Yiğit, E. Ö. (2011) Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Teknoloji Okuryazarlık Düzeylerinin ve Teknoloji İle Bütünleştirilmiş Sosyal Bilgiler Öğretimine Yönelik Görüşlerinin Belirlenmesi. Yayınlanmamış doktora tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul: Türkiye.

Yüksel-Şahin, F. (2008). Ortaöğretimdeki öğrenci görüşlerine göre psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin değerlendirilmesi. Uluslararası İnsan Bilimleri, 5 (2): 1-26.

e-International Journal of Educational Research
Volume: 7 Issue: 1 Nisan 2016 pp.50-69

Perceptions of Social Studies Prospective Teachers Related to Courses and Implementations in Their Departments

Assoc.Prof.Dr.Mustafa Şahin
Dokuz Eylül University-Turkey
msahin66@gmail.com

Aslı Güvercin Çetinoğlu (M.A)
Dokuz Eylül University-Turkey
asl8210@gmail.com

Extended Abstract

Purpose: The aim of this study examined to perceives of the students who are studying in social studies education departments related to the knowledge and skills from the history, geography and education sciences courses, the teaching methods and techniques used in courses, the social and cultural activities, the services for psychological counseling and guidance and the improving of the basic thinking skills.

Method: A descriptive survey model was used in the study and the data were collected via the quantitative data collection technique. Research in six universities (Adnan Menderes, Afyon Kocatepe, Balıkesir, Dokuz Eylul, Pamukkale and Usak Universities), department of social studies education classes, which is the fourth conducted with 415 students. The data were collected with a survey called "Social Studies Education Programs and Teaching Process Questionnaire". For the data analysis, arithmetic mean and standard deviation were calculated and t-test and analysis of variance was used.

Findings: According to research results, while the teacher candidates perceived the highest on history courses outcomes, they perceived the lowest on the services for psychological counseling and guidance. In addition, there is no a significant differences between teacher candidates' perceptions concerning their gender, parents' education level, living place before the university, the type of the high school that they were graduated. As these, in social studies education departments, the courses, their teaching forms- the teaching methods and techniques used in courses, the social and cultural activities, the services for psychological counseling and guidance and the improving of the basic thinking skills are reviewed, investigated and the deficiencies should be corrected.

Conclusion: According to the survey, most of the students score higher perception of history lessons to courses for the highest score in anticipation of events was to develop thinking skills. It was found to be a positive relationship between perception and expectation scores. Also the difference between perception and expectation of high- emergence, the students' expectations were not met.

Keywords: Social studies education, teaching methods and techniques, thinking skills, guidance and counseling services.

EK:

Sosyal Bilgiler Eğitimine Yönelik Öğrenci Algı ve Beklenti Düzeyi Ölçeği

Değerli Öğrenci;

Sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerin sosyal bilgiler eğitimine yönelik algı ve beklentilerini saptamak amacıyla bir araştırma yapılmaktadır. Ekte sunulan ölçek aracılığıyla bu konularla ilgili değerli görüşlerinizden yararlanılmak istenmektedir. Görüşleriniz yalnızca bilimsel amaçlar için kullanılacaktır. Ölçek, toplu olarak değerlendirileceğinden forma adınızı yazmanıza gerek yoktur. Anket formu, "Kişisel Bilgi Formu" ile "Sosyal Bilgiler Eğitimine Yönelik Öğrenci Algı ve Beklenti Düzeyi Ölçeği" olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Araştırmanın doğru sonuçları yansıtması, soruları içtenlikle yanıtlamanıza bağlı olacaktır. İlgi ve yardımlarınız için teşekkür eder, saygılar sunarım.

Doç.Dr. Mustafa Şahin
Aslı Çetinoğlu
Dokuz Eylül Üniversitesi

BÖLÜM I

Kişisel Bilgi Formu: Lütfen ilgili seçeneğin üzerine (X) işareti koyunuz.

1	**Cinsiyetiniz**	**a**. Kadın	**b.** Erkek		
2	**Mezun Olduğunuz Lise**	**a**. Anadolu Lisesi	**b**. Düz Lise	**c.** Meslek Lisesi	**d.** Öğretmen Lisesi
3	**Annenizin Eğitim Düzeyi**	**a**. Okumamış	**b**. İlköğretim	**c.** Lise	**d**. Üniversite
4	**Babanızın Eğitim Düzeyi**	**a.** Okumamış	**b**. İlköğretim	**c.** Lise	**d.** Üniversite
5	**Üniversiteye Kadar Yaşadığınız Yer**	**a.** Köy-Kasaba	**b.** İlçe	**c.** İl	**d.** Büyükşehir

BÖLÜM II

Sosyal Bilgiler Eğitimine Yönelik Öğrenci Algı ve Beklenti Düzeyi Ölçeği
Açıklama: Öğrenim görmekte olduğunuz Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim dalındaki sürecin hangi sıklıkla gerçekleştiğini **ALGI** ve **BEKLENTİ** gerçekleşme derecelerinin altındaki sütunlara **"X"** işareti ile belirtiniz. Lütfen her bir maddeyi eksik bırakmadan işaretleyiniz.

ÖZELLİK	**GERÇEKLEŞME DERECESİ (ALGI)**						**GEREKLİLİK DERECESİ (BEKLENTİ)**				
1.Tarih bilimine ait derslerin bilgi ve beceri kazanımı okulunuzda ne derecede gerçekleşmektedir ve ne derecede gerçekleşmesini istersiniz?	**Hiçbir Zaman**	**Çok Seyrek**	**Ara Sıra**	**Çoğu Zaman**	**Hemen Her Zaman**		**Hiçbir Zaman**	**Çok Seyrek**	**Ara Sıra**	**Çoğu Zaman**	**Hemen Her Zaman**
a.Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersi ile bilgi ve beceri kazanımı,											
b.Eskiçağ Tarihi ve Uygarlığı dersi bilgi ve beceri kazanımı,											
c.İslamiyet Öncesi Türk Tarihi ve Kültürü dersi bilgi ve beceri kazanımı,											
d.Türk Eğitim Tarihi dersi bilgi ve beceri kazanımı,											
e.Osmanlı Tarihi ve Uygarlığı dersi bilgi ve beceri kazanımı,											
f. Türkiye Cumhuriyeti Tarihi dersi bilgi ve beceri kazanımı,											
2. Derslerde öğretim strateji, yöntem ve teknikleri okulunuzda ne derecede uygulanmaktadır ve ne derecede uygulanmasını istersiniz?											
a. Sunuş yoluyla öğretim stratejinin kullanılma sıklığı,											
b. Buluş yoluyla öğreti stratejisinin kullanılma sıklığı,											
c. Araştırma-inceleme stratejisinin kullanılma sıklığı,											

d.Problem çözme öğretim yönteminin kullanılma sıklığı,											
e. Birysel ve grupla tartışma tekniklerinden yararlanılma sıklığı,											
f.Öğretim tekniklerinin (beyin fırtınası, balık kılçığı, gösteri vs.) kullanılma sıklığı,											
g. Derslerde internet bağlantısından ve bilgisayar destekli eğitim modülünden yararlanma,											
h. Derslerde konulara ilişkin hareketli film, video vs. gösterimi,											
ı. Derslerde konulara ilişkin harita ve maket kullanımı,											
3.Coğrafya bilimine ait derslerin bilgi ve beceri kazanımı okulunuzda ne derecede gerçekleşmektedir ve ne derece de gerçekleşmesini istersiniz?											
a.Genel Fiziki Coğrafya dersine ait bilgi ve beceri kazanımı,											
b.Türkiye Fiziki Coğrafya dersine ait bilgi ve beceri kazanımı,											
c.Genel Beşeri ve Ekonomik Coğrafya dersine ait bilgi ve beceri kazanımı,											
d.Türkiye Beşeri ve Ekonomik Coğrafya dersine ait bilgi ve beceri kazanımı,											
e. Siyasi Coğrafya dersine ait bilgi ve beceri kazanımı,											
f. Ülkeler Coğrafyası dersine ait bilgi ve beceri kazanımı,											
4. Sosyal ve kültürel etkinlikler okulunuzda ne derecede gerçekleştirilmektedir ve ne derecede gerçekleştirilmesini istersiniz?											
a. Sosyal bilgiler öğretmenliğine yönelik konferans, panel vs. etkinliklerinin sıklığı,											
b. Tarih bilimi ile ilgili konferans, panel vs. etkinliklerinin sıklığı,											
c. Coğrafya bilimi ile ilgili konferans, panel vs. etkinliklerinin sıklığı,											
d. Derslerde işlenen konular çerçevesinde kültürel gezi faaliyetlerinin sıklığı,											
e. Derslerde genel kültürü geliştirici faaliyetlerin sıklığı,											
f. Sosyal bilgilere ait yeni bilimsel yayınların öğrenciye aktarılmasının sıklığı,											
5. Mesleki eğitim (formasyon) bilgi ve beceri kazanımı okulunuzda ne derece de gerçekleşmektedir ve ne derecede gerçekleşmesini istersiniz?											
a.Eğitim Psikolojisi dersine ait bilgi ve beceri kazanımı,											
b. Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarım dersine ait bilgi ve beceri											
c.Özel Öğretim Yöntemleri dersine ait bilgi ve beceri kazanımı,											
d.Program Geliştirme dersine ait bilgi ve beceri kazanımı,											
e.Ölçme Değerlendirme dersine ait bilgi ve beceri kazanımı,											
f. Rehberlik dersine ait bilgi ve beceri kazanımı,											
6. Etkinliklerde temel düşünce becerilerini geliştirmeye yönelik çalışmalara ne derecede yer verilmektedir ve ne derecede yer verilmesini istersiniz?											
a.Yaratıcı düşünmeyi geliştirmeye yönelik etkinliklerin sıklığı,											
b. Eleştirel düşünmeyi geliştirmeye yönelik etkinliklerin sıklığı,											
c. Analitik düşünmeyi geliştirmeye yönelik etkinliklerin sıklığı,											
d.Üst düzey düşünme becerisi (Tümdengelim, tümevarım vs.) kazandırmaya yönelik etkinliklerin sıklığı,											
7. Okulunuzda psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerine ilişkin etkinlikler ne derecede gerçekleşmektedir ve ne derecede gerçekleştirilmesini istersiniz?											
a.Birey tanıma tekniklerinin (kişilik testleri, ilgi envanteri, tutum ölçeği vs.) uygulanma sıklığı,											
b. Lisans üstü eğitine yönelik rehberlik hizmetlerinin varlığı,											
c. Erasmus programına yönelik rehberlik hizmetlerinin varlığı,											
d. Burs- Kredi imkanlarına yönelik rehberlik hizmetlerinin varlığı,											
e. Yurt- Barınma imkanlarına yönelik rehberlik hizmetlerinin varlığı,											